

Vaccination

Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) kiekvienais metais ragina minėti Europos imunizacijos savaitę, kuri šiais metais skelbiama balandžio 24 – 30 d. Užkrečiamosios ligos kasmet sudaro iki 20 proc. visų registruotų ligų Lietuvoje, o vakcinomis šiandien galima kontroliuoti net 28 ligas.

Skiepijimai turi būti vykdomi dėl trijų svarbiausių priežasčių:

- Kai kurios ligos yra plačiai paplitusios, todėl sprendimas neskiepyti gyventojų reiškia prisiimti šios ligos riziką.
- Kai kurios infekcijos vis dar cirkuliuoja aplinkoje. Susirgimai šiomis infekcijomis pasitaiko retai. Sumažėjus skiepijimų (imunizacijos) apimtims, galimi šių ligų protrūkiai su gyvybei grėsmingomis komplikacijomis.
- Išsivysčiusiose šalyse kai kurios ligos išnyko (pvz., tuberkuliozė, difterija), tačiau kituose pasaulio regionuose jos ir toliau sukelia protrūkius. Atsižvelgiant į didelį tarptautinių kelionių mastą, šias ligas keliautojai gali labai lengvai įvežti į bet kurią kitą šalį.

Vaikai skiepijami nuo 14 infekcijų

Pagal Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepijimų kalendorių naujagimiai, kūdikiai ir vaikai skiepijami valstybės lėšomis nuo 14 infekcijų (tuberkuliozės, hepatito B, kokliušo, difterijos, stabligės, poliomielite, tymų, epideminio parotito, raudonukės, B tipo *Haemophilus influenzae*, pneumokokinės, žmogaus papilomos viruso (tik mergaitės), meningokokinės B tipo infekcijos, rotavirusinės infekcijos).

Jei abejojate, ar nuo tam tikrų ligų esate skiepytas, kreipkitės į sveikatos priežiūros įstaigą, kuri turi jūsų sveikatos istoriją. Taip pat imunitetą tam tikroms ligoms galima patikrinti atliekant specialius laboratorinius tyrimus.

Skiepijimo suteiktos apsaugos trukmės konkrečiai ligai tiksliai įvardinti negalima, nes tai priklauso nuo daugelio faktorių: individualaus imuniteto ir sveikatos būklės, amžiaus, vakcinos rūšies, teisingai atlikto pirminės vakcinacijos kurso, skiepijimosi atlikimo procedūrų. Be to, persirgus natūraliai, daugelio infekcijų atvejų, imunitetas taip pat nėra suformuojamas visam gyvenimui (pvz. difterija, stabligė, kokliušas), tad praėjus tam tikram laikotarpiui galima sirgti pakartotinai. Tačiau jei ir susirgsite infekcija, nuo kurios buvote skiepytas, liga pasireikš lengvesne forma, išvengsite komplikacijų bei mirties.

Atlikus pilną vakcinacijos kursą, žmogui sukuriamas ilgalaikis imunitetas. Tačiau kai kuriuos skiepus reikia atnaujinti ir pasiskiepyti papildomai susiruošus į kelionę.

Skiepai nuo difterijos, stabligės ir kokliušo - nemokami

Nuo difterijos, stabligės ir kokliušo rekomenduojama pakartotinai **skiepytis kas 10 metų**. Igyvendinant Nacionalinę imunoprofilaktikos programą valstybės lėšomis suaugusiems asmenims nuo 26 m. galima nemokamai pakartotinai pasiskiepyti viena vakcina nuo trijų infekcijų – difterijos, stabligės ir kokliušo.

Ypač rekomenduojama atnaujinti skiepus nuo kokliušo infekcijos planuojantiems tapti tėvais, ar jau susilaukusiems naujagimio tėvams ir seneliams, kadangi didžioji dauguma kūdikių ir mažų vaikų kokliušu užsikrečia nuo šeimos narių.

Nuo tymų nemokamai skiepijami vaikai ir kontaktiniai asmenys

Lietuvoje tymų vakcina pradėta skiepyti nuo 1964 m. viena vakcinos doze, o nuo 1988 m. dviem vakcinos dozėmis. Ypatingai susirūpinti turėtų tie, kurie liko visai neskiepyti arba buvo paskiepyti viena vakcinos doze. Jei asmuo nežino savo skiepijimų būklės, jis turi galimybę atlikti kraujo tyrimą ir įsitikinti dėl imlumo tymams. Taip pat itin budrūs turėtų būti kūdikius auginantys tėvai. Pirmąją vakcinos doze kūdikiai skiepijami sulaukę 15 mėnesių amžiaus (antrąją – 6-7 metų), tad iki tol laiko juos gali užkrėsti šeimos nariai.

Kas gali skiepytis tymų vakcina „Priorix“ PSDF biudžeto lėšomis:

- Vaikai, kurie nebuvo paskiepyti dėl tam tikrų priežasčių pagal vaikų profilaktinių skiepijimų kalendorių.
- Kontaktiniai asmenys, kurie buvo sąlytyje su sergančiuoju tymais, skiepijami viena „Priorix“ vakcinos doze. Kontaktinių asmenų sąrašą sudaro visuomenės sveikatos specialistas, gavęs pranešimą apie tymų ligos atvejo įtarimą.
- Asmuo, žinantis, kad buvo kontakte su sergančiuoju ir dėl tam tikrų priežasčių neįtrauktas į kontaktinių asmenų sąrašą, gali kreiptis į teritorinį visuomenės sveikatos centrą.

Vakcinacija nuo erkinio encefalito – kas 5 metus

Lietuvoje registruojamas vienas didžiausių erkinio encefalito sergamumas Europoje. Erkinis encefalitas – tai ūmi virusinė centrinės nervų sistemos liga, kurią platina Ixodes genties erkės kraujo siurbimo metu. Galima užsikrėsti ir per nepasterizuotą, infekuotą erkinio encefalito virusu ožkų ar karvių pieną. Erkinio encefalito vakcina galima skiepyti vaikus nuo 1 m. amžiaus ir suaugusius. Pirminei imunizacijai reikalingos 3 vakcinos dozės. Pirmosios dvi dozės įskiepijamos 1-3 mėn. intervalu; trečiosios dozės įskiepijimo intervalas gali būti nuo 5 iki 12 mėn. po antrosios dozės įskiepijimo, priklausomai nuo vakcinos gamintojo. **Sustiprinančioji vakcinos dozė skiriama po 3 m. ir vėliau kitos palaikomosios (sustiprinančios) vakcinos dozės skiepijamos kas 5 m.** Po pilnos vakcinacijos (3 dozių) apie 97 % skiepytų asmenų susidaro apsauginis antikūnų titras. Pradėti skiepytis reikia ankstyvą pavasarį, kol dar neprasidėjęs erkių aktyvumas.

Skiepai nuo gripo – kasmet

Kasmet rudens-žiemos mėnesiais rekomenduojama pasiskiepyti nuo gripo infekcijos. Geriausia pasiskiepyti prieš prasidedant gripo sezonui, tačiau net ir sausio vasario mėnesiais skiepytis ne vėlu, kadangi gripo sezonas tęsiasi nuo spalio iki balandžio mėnesio, o pasiskiepijus maždaug per dvi savaites žmogaus organizme susidaro antikūnai kovai su gripo virusu.

Skiepijimai nuo gripo rekomenduojami visiems asmenims (asmenys gali būti skiepijami nuo 6 mėn. arba nuo 3 m. amžiaus, priklausomai nuo vakcinos gamintojo), nepriklausantys rizikos grupėms skiepijami savo lėšomis, o valstybės lėšomis nuo gripo skiepijami šie rizikos grupių asmenys:

- 65 m. ir vyresni;
- nėščiosios;
- asmenys, gyvenantys socialinės globos ir slaugos įstaigose;
- asmenys, sergantys lėtinėmis širdies ir kraujagyslių, kvėpavimo takų, inkstų ligomis, lėtinėmis ligomis susijusiomis su imuniniais mechanizmais, piktybiniais navikais;
- sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojai.

